

DAVID HUME

Ampirizmin Zirvesi, Şüphencilik Sesi ve İnsan Doğasının Kaşifi

Zihnin Sınırları

"Akıl, tutkuların kölesidir ve öyle de kalmalıdır; onlara hizmet etmek ve itaat etmekten başka bir işe yaramaz."

— İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme —

İskoç Aydınlanmasının Yıldızı

1711 yılında Edinburgh'da doğdu. Bilginin kaynağını sadece deneyimde arayan "Radikal Ampirist" bir filozoftur.

- **Eğitim:** Hukuk okumaya başladı ama felsefeye olan tutkusu ağır bastı.
- **Karakteri:** "Le Bon David" (İyi David) olarak bilirdi; nazik ve neşeli bir kişiliği vardı.

İzlenimler ve İdealar

Hume'a göre zihnimizdeki her şey ikiye ayrılır:

- **İzlenimler:** Doğrudan duyular (görmek, duymak, acı çekmek). Canlı ve güçlüdürler.
- **İdealar:** İzlenimlerin silik kopyaları (hatırlamak, hayal etmek).

*İzlenimi olmayan hiçbir fikir gerçek değildir!

Nedensellik Yanılsaması

Bilardo topları birbirine çarptığında, birinin diğerini hareket ettirdiğini "görmeyiz". Sadece iki olayın ardı ardına geldiğini görürüz.

- **Alışkanlık:** Neden-sonuç ilişkisi bir mantık zorunluluğu değil, zihnimizin bir alışkanlığıdır.
- **Gelecek:** "Güneş yarın doğacak" demek bir bilgi değil, bir beklentidir.

Benlik Bir Demettir

Zihnimde baktığımda sabit bir "ben" görmüyorum; sadece bir algılar akışı görüyorum.

- **Buharlaşan Benlik:** Hume'a göre "benlik", sürekli değişen algıların oluşturduğu bir demet veya koleksiyondur.

Ahlakın Temeli: Duygu

Ahlak, akılla değil duyguyla ilgilidir. Bir eylemin "kötü" olması, o eylemi gördüğümüzde hissettiğimiz "hoşnutsuzluk" duygusundan ibarettir.

- **Sempati:** İnsanlar başkalarının mutluluğuna veya acısına doğal bir sempati duyarlar.

Hume'un Bilgeliği

- "Felsefeci ol, ama tüm felsefenin ortasında yine de bir insan olarak kal."
- "Gelenek, insan hayatının en büyük kılavuzudur."
- "Hatalarımız genellikle mantıklıdır, duygularımız değil."

Başlıca Külliyat

- İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme
- İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Soruşturma
- Ahlak İlkeleri Üzerine Bir Soruşturma
- Din Üstüne Diyaloglar

"Bilimler içinde insan doğası bilimi, diğer tüm bilimlerin tek sağlam temelidir."

— Ampirizmin Büyük Ustası David Hume —